

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Studentka: Irena Mašatová
Název práce: Resilience pracovníků v hospici
Oponentka: Mgr. Tereza Cimrmannová, Ph.D.

V předložené práci je pojednáno o závažném a vysoce podnětném tématu: konečnosti lidského života, respektive o predispozicích, s jejichž pomocí lze vlastní konečnost zvládnout v prostředí umírajících pacientů. Text je psán s hlubokým zájmem a pečlivostí, v mnohém odpovídá spíše úrovni magisterské práce. Obsahuje některé dílčí nedostatky, které lze ale do budoucna snadno odstranit.

Autorka vychází z vlastní praxe v hospici. Uvádí (místy pak naznačuje) palčivé problémy současnosti. K těm nejzávažnějším patří neochota a nemožnost lékařů připustit, že pacient je již plně indikován k paliativní léčbě v hospici. Důsledky jsou fatální: pacienti se do hospice dostávají týden i méně před úmrtím a jejich šance včas a důstojně uzavřít dohasínající život je ztracena, ačkoli v hospicích volná místa jsou. Uvedený problém je jedním z mnoha naznačených. Tímto lze formulovat jedinou závažnou chybu této práce: chybně vymezené cíle. Studentka ví mnohé z literatury, další poznala na praxi a vše by ráda pečlivě zpracovala. Text však přestává být čtivý a místy mu schází patřičná odborná úroveň, neboť se snad na každé stránce objevují nové zajímavé aspekty, které vedou autorku „do stran namísto kupředu“. Témata jednotlivých kapitol spolu zajisté souvisí, ale jejich propojení je stylisticky špatně zvládnutelné. Proto text místy působí „šroubovaně“. Ani z časových důvodů nelze u jednotlivých problematik čerpat z primárních zdrojů. Potom se stává, že působí jako „výpisky“ tu z Šolcové (kap. 1.2), tu z Normana (kap. 2.2). Chybí jiné, nejlépe protichůdné zdroje a hlavně poznatky k hlavní linii práce. Zůstává „resilience pracovníků v hospici“ tím hlavním? Tak proč se jí nevěnovat do hloubky? Vše ostatní by stačilo jen velmi stručně vymezit a odkázat na patřičné zdroje. Potom by zbyl čas na počiny, které se v textu přímo nabízejí a velmi by jej oživily: strukturované rozhovory s pracovníky hospice a uvedení jejich zkušeností se zvládáním zátěže na pracovišti. Studentka s nimi v kontaktu byla a zjišťovala jejich míru osobní nezdolnosti, což musel být velmi náročný úkol. Oceňuji, že byl zvládnut se ctí a za pomoci odborníka na zpracování statistických dat. Metodologicky není co vytknout, na případná rizika (nevyvážený vzorek) studentka sama upozornila a patřičně s nimi pracovala. Ale co tak důležitého nám výsledky šetření sdělují? Čtenář postrádá jejich hlubší analýzu a rozsáhlejší interpretaci. Je škoda, že potřebnou energii studentka vložila hlavně do souvisejících témat (v teoretické rovině), aniž by se podařilo z textu učinit konzistentní celek. Tyto chyby vycházejí z absence explicitně a co nejpřesněji stanoveného cíle v Úvodu.

Mám-li hodnotit ostatní kritéria, nezbývá než chválit. Text je výborný z hlediska užívání odborného jazyka a práce se zdroji (včetně cizojazyčných). Níže uvedené nedostatky jsou drobnějšího rázu, některé z nich plní roli podnětu:

- Jaký je rozdíl mezi krizí a traumatem a je vždy v praxi nějaký?
- Postrádám zmínku o posttraumatickém stresovém rozvoji v souvislosti s resiliencí.
- V kap. 3.2 nezmiňujete interní a externí locus of control a jejich vliv na zvládání těžkostí. Bylo by zajímavé je zkoumat v kontextu religiozity. K teorii copingu patří i zaměření na sebe a zaměření na problém.

- Na více místech postrádám diskusi a uvedení protichůdných poznatků. Např. na s. 19 spojujete smysl života s optimismem. Tento pojem ale bývá vnímán i jako překážka smyslu života (srov. Halík, T. Stromu zbývá naděje. Marcel, G. K filosofii naděje aj.). Doporučuji též studium salutogenních faktorů dle Koukolíka, F., Drtilové, J. Vzpouora deprivantů). Publikace autorky Šolcové byly užity správně.
- Jaký je rozdíl mezi smyslem života a nadějí? Srov. vertikální a horizontální naději dle Jara Křivohlavého.
- Pokud má samostatná kapitola jen tři strany, něco je špatně (kap. 2.).
- V seznamu zdrojů chybí množství autorů (hlavně s. 25 – 27), např. Payne, 2002, Hart 1998, ale i Bonnano, 2004. Pokud jde o sekundární citace, jejich bibliografický zápis je třeba sjednotit (jasná je vždy zkratka sec. cit., ostatní je zavádějící). Značí „In.“ kapitolu v knize, sborník nebo převzatou citaci? Porovnejte svůj zápis na straně 11 a 19.
- V seznamu zdrojů chybí některé povinné údaje, v rozporu s ČSN je též zápis elektronických zdrojů.
- Pravopisných chyb není mnoho, ale vyvarujte se jich (s. 10 – podle ranných výzkumů, s. 34 - ženy vrátili aj). Jinak je pravopis na výborné úrovni.
- Rušivě působí drobné grafické nedostatky, značení odstavců apod. (s. 19, 40 atd.).
- V takto kultivovaném textu se vyvarujte opakovaného „že ačkoli“.
- Vaše jinak velmi citlivě psaná práce je uvedena až pesimisticky laděným textem. Na svůj pesimismus máte jistě právo, ale dejte pozor na generalizace a kategorické vidění světa během psaní odborných textů. Mnohé přechodové rituály dnes lidem skutečně chybí, ale velká část populace o ně nehodlá přijít (např. pohřby). Jiné rituály se mohou jen proměňovat a vyvíjet. Smrt jako tabu téma je ovšem nesporná.

Závěr

I přes uvedené nedostatky pokládám bakalářskou práci Ireny Mašatové za zdařilou. Jedná se o text psaný s nevšedním zájmem, citlivostí a zohledněním člověka jako celistvé bytosti s individuálními potřebami, včetně potřeb duchovních. Do budoucna doporučuji efektivněji pracovat se zdroji a s pomocí přesně vymezených cílů se věnovat samým podstatám problémů. Studentka prokázala svůj potenciál psát další odborné práce na vynikající úrovni.

Navrhovaný stupeň hodnocení: výborně

Podněty k obhajobě:

Na s. 25 uvádíte, že výzvu představují spíše nízké nebo středně těžké zátěžové situace. Citujte některé filosofy a teology, kteří tvrdí pravý opak, totiž že teprve extrémně zátěžové situace vyzývají ke skutečné existenciální proměně?

V kap. 3.1 jmenujete zátěžové situace pracovníků hospice, respektive příčiny zátěžových situací. Postrádám zdůraznění individuálních psychických příčin pramenících z orientační rodiny pracovníka (určité rizikové vlastnosti a sklony). Můžete některé jmenovat?